

Verslag Politiek Café april: Provinciale verkiezingen en hoe nu verder?

Op 9 april ging het Politiek Café over de Provinciale Statenverkiezingen en de gevolgen van de uitslag. We gingen hierover in gesprek met Frits Wester, politiek verslaggever voor RTL nieuws en Farah Karimi, voormalig directeur van Oxfam Novib en kandidaat-Eerste Kamerlid voor GroenLinks.

Ani Grigorian (docent maatschappijleer) nam een aantal van haar leerlingen mee naar het Politiek Café.

Het Politiek Café begint met een terugblik op de verkiezingsavond zelf. Waar waren de sprekers en wat ging er door ze heen? Farah Karimi vertelt dat ze de verkiezingsavond doorbracht in Utrecht bij de uitslagenavond van GroenLinks. Ze beleefde de avond met gemengde gevoelens. Aan de ene kant is ze blij met de winst van GroenLinks, maar ze maakt zich aan de andere kant zorgen over de winst voor Forum voor Democratie. Toch geeft ze ook aan dat ze vindt dat GroenLinks heeft gewonnen. In het versplinterde politieke landschap in Nederland hoef je namelijk niet de grootste te zijn om invloed uit te oefenen. Hoewel de winst van Forum voor Democratie in de ogen van Karimi reden is tot zorg, ziet ze er ook een positieve kant aan. De uitslag laat volgens haar namelijk zien dat we een sterke democratie hebben waarin tegengeluid gehoord kan worden.

Frits Wester was tijdens de uitslag aan het werk voor RTL. Hij was tot laat bezig met het presenteren van de binnenkomende uitslagen en moest de volgende ochtend na 2 uur te hebben geslapen weer aan de slag om de uitslagen te duiden. Op de vraag of hij dan wel genoeg tijd heeft om een serieuze analyse te maken van de uitslag antwoordt hij dat hij gelukkig veel voorbereid heeft en al een beetje weet wat hem te wachten staat. Zo was hij over de uitslag en het succes van Forum voor Democratie minder verbaasd dan Karimi. Onder andere vanwege de peilingen zag hij deze uitslag al aankomen.

Stilzetten campagne

Voor deze verkiezingen speelde er iets wat veel invloed had op het hele land en ook op de campagne. De schietpartij in Utrecht twee dagen voor de verkiezingen was voor de partijen reden om te campagne stil te leggen. Vanuit de zaal wil iemand weten hoe de sprekers hier tegenaan kijken. Wester vindt dat de campagne niet meteen stil gelegd hoeft te worden als er iets dergelijks gebeurt. Hij is van mening dat de campagne ingetogen, dus zonder er een feest van te maken, door kan gaan. Juist op zo'n moment is het belangrijk om met de samenleving te praten.

Ook vindt hij dat het openlijk afkraken van andere partijen en personen na zo'n gebeurtenis wat minder op zijn plaats is. Dat Forum voor Democratie diezelfde avond toch een evenement door liet gaan vond Wester dus prima. Wel heeft hij bezwaar tegen de manier waarop de schietpartij gebruikt werd om politiek te bedrijven.

Karimi denkt dat het goed is de campagne stil te leggen zolang er nog niet veel bekend is over het motief. Daarnaast geeft het stilleggen van de campagne een signaal af dat we dit niet normaliseren door verder te gaan alsof er niets aan de hand is.

Klimaatverkiezingen

Het grootste onderwerp tijdens deze verkiezingen was volgens Wester het klimaat. Dat was al te zien tijdens de campagne en de uitslag onderschrijft dit. Aan de ene kant is GroenLinks groot geworden omdat een groep mensen wil dat er iets aan het klimaat wordt gedaan. Aan de andere kant is Forum voor Democratie groot geworden, onder andere omdat een andere groep mensen vindt dat we niet zo veel geld in het klimaat zouden moeten steken.

Karimi geeft aan blij te zijn met het feit dat klimaat zo'n grote rol speelt en dat er nu voor het eerst een verkiezing in het teken van het klimaat staat. Wester vraagt zich af of ze daar wel zo blij mee moet zijn gezien het feit dat er dus ook een grote groep mensen is die vindt dat we in Nederland niet zo met het klimaat bezig zouden moeten zijn.

Provinciale Staten vs. Eerste Kamer

Het klimaat is een onderwerp dat vooral landelijk veel belangstelling krijgt. Tijdens deze campagne waren het ook vaak de landelijke lijsttrekkers en partijen die in de media veel aandacht kregen. Een vraag die naar aanleiding daarvan wordt gesteld is of de Statenleden en lokale kandidaten wel genoeg in beeld zijn geweest.

Wester vindt dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij lokale omroepen ligt en dat het logisch is dat de landelijke media vooral landelijke politici uitnodigen. Zo heeft hij zelf voor het RTL debat ook met de landelijke lijsttrekkers gewerkt. Het is volgens hem niet haalbaar om met, voor het brede publiek,

onbekende mensen te debatteren over hele lokale onderwerpen. Je kan bijvoorbeeld moeilijk debatteren over de gaswinning in Groningen als je kandidaten vanuit het hele land hebt uitgenodigd. Een kandidaat die bijvoorbeeld voor de Provinciale Staten in Zeeland verkiesbaar is hoeft hier helemaal niets van te vinden.

Karimi benoemt dat de Provincie de meest onzichtbare laag is in de politiek. Het is lastig om die zichtbaarheid tijdens de verkiezingen te vergroten, dat zou dan buiten verkiezingstijd ook moeten gebeuren. Ze vraagt zich daarbij ook af of de opkomst niet veel lager zou liggen als de uitslag geen effect zou hebben op de Eerste Kamer. Misschien zorgt de connectie met de Eerste Kamer dus wel voor een hogere opkomst.

Partijkartel

Na het bespreken van de campagne en de verkiezingsavond, kijken we met de sprekers naar de uitslag van de verkiezingen en de gevolgen die deze uitslag heeft. Uit de uitslag van de verkiezingen blijkt dat het voor een nieuwe partij als Forum voor Democratie, met maar 2 zetels in de Tweede Kamer, mogelijk is om plotseling de grootste te worden.

Dit is een ander geluid dan wat Thierry Baudet, lijsttrekker van Forum voor Democratie, laat horen. Hij spreekt namelijk van een partijkartel, een blok van bestaande partijen dat moeilijk te doorbreken is. Karimi ziet de winst van Forum als bewijs voor het feit dat het systeem juist open is. Het verhaal over het partijkartel vindt Karimi daarom "propagandataal".

Frits Wester zegt dat de gevestigde partijen na aanleiding van deze uitslag bij zichzelf te raden moeten gaan. Waarom sluit hun verhaal niet meer aan? Er is blijkbaar een grote groep mensen die ontevreden is, daar moet naar geluisterd worden. Deze ontevredenheid is niet alleen iets van de laatste tijd, vroeger waren er ook ontevreden mensen. Het verschil is dat die ontevredenheid toen aan de linkerkant van het politieke spectrum zat. Dit was toen via onder andere de vakbeweging beter te kanaliseren.

Het kabinet

Met de grote winst voor Forum voor Democratie komt ook het verlies van andere partijen. Het kabinet verliest haar meerderheid in de Eerste Kamer. Het kabinet kan er nu voor kiezen om met de PvdA, GroenLinks of Forum voor Democratie samen te werken om zo toch hun plannen door de Eerste Kamer heen te krijgen.

Wester denkt dat het kabinet hier geen keuze met één partij in hoeft te maken. Als het kabinet op verschillende onderwerpen met verschillende partijen samenwerkt en meerderheden moet vinden, brengt dit het debat weer terug in de Kamer en geeft dit de partijen weer macht. Als die onderhandelingen tijdens openbare debatten gebeuren hoeft het verliezen van de meerderheid helemaal geen probleem te zijn en is dit juist gezond voor de democratie. Het kabinet hoeft niet meteen te vallen als iets niet direct door gaat. Dan is het misschien nog niet gelukt maar ook niet gelijk mislukt.

Keuzes maken

Wester ziet ook dat Rutte op dit moment nog geen keuzes maakt voor een mogelijke samenwerking maar dat hij alle opties open houdt. Hij verwacht wel dat het kabinet uiteindelijk meer over links zal gaan samenwerken. De kiezers zijn dus door op Forum voor Democratie te stemmen meer naar rechts opgeschoven terwijl het waarschijnlijke resultaat is, dat het beleid meer naar links schuift.

Karimi ziet de problemen voor het kabinet niet bij mogelijke partners en nieuwe samenwerkingen maar binnen het kabinet zelf. Zij ziet binnen het kabinet veel verschillen en vraagt zich af of dat onderling wel goed gaat. Onderwerpen als het klimaat en de pensioenen zouden hierin nog wel eens voor spanningen kunnen zorgen.

Bestaansrecht Eerste Kamer

Een onderwerp dat in de Nederlandse politiek vaak ter sprake komt en tijdens deze verkiezingen extra relevant is, is of we de Eerste Kamer in stand moeten houden. Wat Karimi betreft kan de Eerste Kamer ook worden afgeschaft. Dat kan volgens haar wel alleen als er een alternatief instituut komt dat wetten aan de grondwet toetst en dat kijkt of de wetten die uit de Tweede Kamer komen wel uitvoerbaar en consistent zijn. Als dat ergens anders zou kunnen, hoeft de Eerste Kamer volgens Karimi niet te blijven bestaan.

Wester vindt de Eerste Kamer een nuttig platform waar nog eens goed de tijd wordt genomen om over de wetten na te denken. Hij zegt wel dat nu de Eerste Kamer steeds politieker wordt, deze Kamer ook overbodiger wordt. Juist het apolitieke karakter van de Eerste Kamer maakt het een waardevol orgaan.

Op 27 mei kiezen de Statenleden de leden van de Eerste Kamer. Daarna zullen we zien welke keuzes het kabinet maakt en welke samenwerkingen er ontstaan. Ook zal dan duidelijk worden welke invloed Forum voor Democratie als grootste partij in de Eerste Kamer kan uitoefenen.

Volgende Politiek Cafés

De volgende Politiek Cafés vinden plaats op:

- Dinsdag 14 mei: Minister Sigrid Kaag komt praten over de positie van Nederland als handelsland en voorvechter van mensenrechten.
- Dinsdag 11 juni: In het Politiek Café van juni staat de rechtspraak centraal. Houd onze social media of agenda in de gaten voor updates over de sprekers.